

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540271 Skatteberg*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprovningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprovning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Elisabet Ottosson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540271 Skatteberg

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 0,84 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-08-09

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I Natura 2000-området Skatteberg är det främsta syftet att bevara och utveckla kalkgräsmarken med möjlighet för den örtrika torrängen att expandera.

Motivering:

Betesmarkerna i Skatteberg har en lång historia som öppna och hävdade marker med höga biologiska och kulturhistoriska värden. I området finns flera sällsynta och hotade arter.

Prioriterade åtgärder:

Viss utglesning av trädskiktet för att öka ljusinsläppet. Fortsatt årlig hävd med bete och samt röjning av igenväxningsvegetation.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Skatteberg ligger på östra sidan av en ås i ett kuperat skogsbygdslandskap. Åsens västra del, som inte är Natura-2000-område, utgörs av lövskog med inslag av barrträd. På båda sidor av åsen vidtar åkrar och kulturbetesmarker. Själva Natura 2000-området utgörs av en tämligen sluten lövhage med ljusöppet bryn med torrängsväxter, mot intilliggande betesvall. Trädskiktet är artrikt med medelålders tall, björk, asp, rönn, alm, lönn, fågelbär, gran och oxel. I norra delen är träden äldre. Buskskiktet utgörs i huvudsak av enbuskar, men det finns även rosbuskar, måbär, krusbär m.fl. I fältskiktet finns jordtistel (i rödlistan NT), ängshavre, backsmultron, rödkämpar, jungfrulin och käringtand. I området växer också mycket igenväxningsarter som gynnas av svag hävd som hundäxing, ogräsmaskros hundkäx och vanlig smörblomma. På några ställen går berg i dagen och det finns flera odlingsrösen. Området är välhävdad men trädskiktet är på flera håll tätt, framförallt i områdets norra del, vilket utgör ett hot mot florán. Skatteberg ligger inom ett område som utpekats som Naturvårdsverkets riksintresse för naturvård. Detta innebär i sig inte något formellt skydd, men handlar om ett förhållningssätt för hur de ingående kommunerna ska arbeta med hållbar utveckling i området.

Vad kan påverka negativt

Ogödslade naturbetesmarker är en rest från ett mer traditionellt lantbruk. I dagens förändrade jordbrukslandskap med en alltmer effektiv och intensiv markanvändning återstår endast ett fåtal sådana gräsmarker och arterna knutna till dessa för en tynande tillvaro. Flera av gräsmarkerna, såsom de i Skatteberg hotas alltfjämt av fragmentering, igenväxning på grund av upphörd eller felaktig skötsel, kvävenedfall eller exploatering.

Nedan nämnda åtgärder utgör exempel på åtgärder som skulle kunna ha negativ påverkan på naturtyperna och arterna i området.

- Utebliven eller otillräcklig hävd genom exempelvis minskad eller upphörd betesdrift som på sikt leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade florán och faunan.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade florán och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Gödsling (förutom från betande djur) kan påverka naturtypen negativt. Även indirekt näringstillförsel som t.ex. spridning av gödsel och bekämpningsmedel i angränsande områden eller sambete med gödslad vall kan ha negativ påverkan. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet och ska därför undvikas.
- Slitage och markskador. Det skulle t.ex. kunna uppstå om djuren gick på betesmarken vintertid.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- All form av exploatering som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på detta är uppförande av väg eller byggnad, grävning, upplag, deponier, schaktning eller dikning.
- Markexploatering och annan förändring av markanvändningen i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, kan påverka områdets naturvärden negativt.
- Introduktion av för naturtypen främmande arter, t.ex. insådd av vallväxter i naturbetesmarken som kan påverka konkurrensförhållanden.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap

28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Prioriterade åtgärder: Lämplig skötsel i området är bete. Det finns ett behov av att röja sly och glesa ut trädskiktet, framförallt med avseende på barrträd. Möjligheten att restaurera omkringliggande marker för att få miljöer dit arter kan sprida sig bör ses över. Intill Natura 2000-området på åsens västsida finns en blandskog som successivt skulle kunna öppnas upp och där grässvålen kunde komma tillbaka och öka ljusinsläppet till området.

Skydd: Förutom Natura 2000-bestämmelserna omfattas inte området av något områdesskydd. Området omfattas av miljöstöd och hävdas genom bete.

Skötsel: Lämplig skötsel i området är bete och / eller slåtter. Området omfattas Hösten 2016 av miljöstöd och hävdas genom bete. Flera ohävdsarter växer utbrett i området vilket indikerar att ett högre betestryck behövs.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 0,67 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Kalkgräsmarken utgörs till största delen av ängshavretorräng. I områdets södra delar, på åsens östra sida växer de för naturtypen kalkgräsmarker (6210) typiska arterna jordtistel (NT), ängshavre, backsmultron, rödkämpar, jungfrulin och käringtand, samt de för naturtypen karaktäristiska arterna brudbröd, darrgräs, slätterfibbla (VU), vädtklint och getväppling samt gullviva (fridlyst). I området, som har ett ganska slutet trädskikt växer också mycket hundkäv, ogräsmaskrosor, vanlig smörblomma och hundäxing som indikerar ohävd.

Generellt är kalkgräsmarker nedanför trädgränsen torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar som inte är av igenväxningskaraktär är 0-30 %. Flera hävdgynnade arter som är typiska för naturtypen ska finnas.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad gräsvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen kalkgräsmarker ska vara minst 0,67 hektar i området. Regelbunden beteshävd ska ske årligen. I slutet av betessäsongen ska området vara väl avbetat och ingen ansamling av skadliga förna ska finnas. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Hagmarkerna ska vara öppna och vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, och äldre träd ska förekomma. Bärande och blommande buskar, samt buskar som bildar snår- och bryn ska förekomma eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i gräsmarken. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karaktäristisk för naturtypen. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter som smalbladig lungört, ängshavre, fältgentiana m.fl. ska ha riklig förekomst. Populationer av typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnyra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är måttligt till gott men för att bibehålla gynnsam bevarandestatus krävs att trädskiktet successivt glesas ut för att öka ljusinsläppet och att igenväxande sly röjs undan.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Rapport - 94/19.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter.

Falköpings kommun, 2008: Naturvårdsprogram – Falköpings kommun. Objekt del 2.

Länsstyrelsen Västra Götalands Län, 2015: Gräsmarksuppföljning.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/

Bilagor

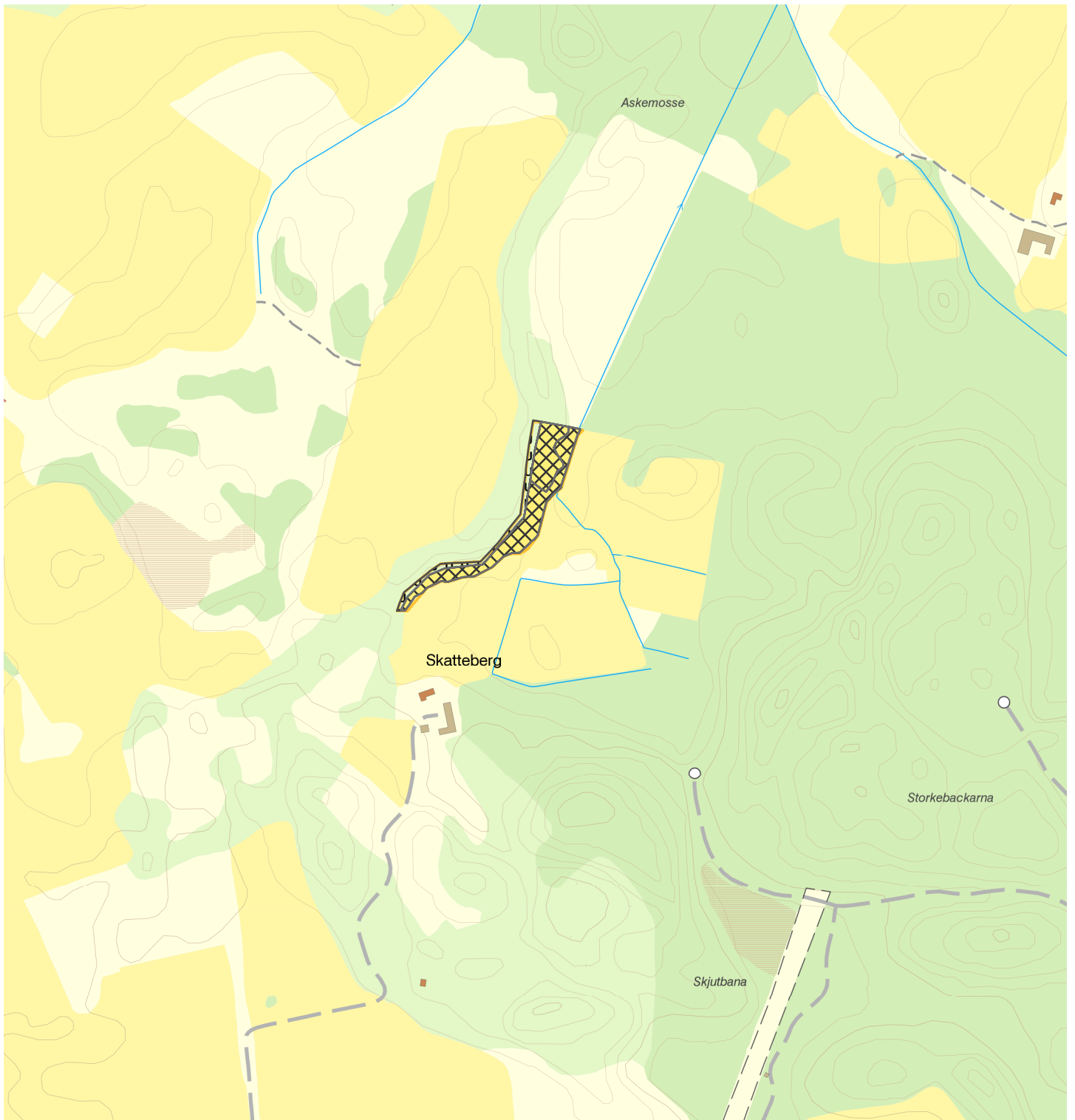
Bilaga 1: Naturtypskarta

Bilaga 2: Gällande beslutskarta

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Skatteberg SE0540271 Falköping kommun

0 200 400 600 Meter

 6210 - Kalkgräsmarker
  Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp
  Natura 2000 Habitatdirektivet

Fyll på med förklarande text

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skala (i A4): 1:6 500

